

Bożena Tołwińska

Wydział Pedagogiki i Psychologii, Uniwersytet w Białymstoku

XX-lecie Forum Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk

Forum Młodych Pedagogów jest specyficzną wspólnotą osób, której powstanie i działalność są wpisane w historię Letniej Szkoły Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN. Celem artykułu jest zarysowanie XX-letniej historii Forum, które właśnie w tym momencie powołuje do życia kolejną inicjatywę – półrocznik „Parezja. Czasopismo Forum Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN”, świadcząc tym samym, że jest grupą, która ustawicznie podejmuje nowe zadania. Ich realizacja często wymaga pokonywania wielu trudności, ale udaje się to dzięki różnym formom współpracy oraz trwałym relacjom, które łączą uczestników Forum, a ich podstawą jest wzajemna chęć pomocy. Dotyczy to różnych obszarów życia. Uczestnicy Forum mogą liczyć na wsparcie innych w formie konsultacji naukowych, dzielenia się informacjami o ważnych wydarzeniach, na przykład konferencjach, seminariach, nowych publikacjach. Dzielią się również radością z sukcesów – obronionych doktoratów, habilitacji, wydanych książek, a także służą pomocą w trudnych sytuacjach dotyczących życia osobistego. Na historię Forum składają się działania wielowymiarowe. Można ją postrzegać zarówno przez pryzmat realizowanych zespołowo zadań i ich widocznych efektów, jak na przykład zbiór publikacji, ale też jako rozwój pojedynczych osób, do którego impulsem stał się pobyt w Szkole i uczestnictwo w Forum. Jest to również historia o uczeniu się współpracy i budowaniu grupy, która jest ciągle otwarta na nowych członków, zmienia swój skład osobowy, ale posiadając wypracowane normy działań zespołowych, realizuje ważne potrzeby młodych.

Zanim skoncentruję się na historii, jako wprowadzenie przedstawię ideę Letniej Szkoły, z którą Forum Młodych Pedagogów jest związane¹. Letnia Szkoła Młodych Pedagogów jest to tygodniowe spotkanie odbywające się raz w roku, w różnych ośrodkach akademickich w kraju, którego celem, a zarazem wielką wartością, jest stymulowanie rozwoju naukowego młodej kadry. Dzieje się to poprzez tworzenie okazji do uzupełniania i pogłębiania wiedzy, bogacenie warsztatu badawczego, możliwość prezentacji osiągnięć naukowych i promowanie najzdolniejszych młodych pedagogów, którzy rozpoczynają swoją naukową drogę. Letnia Szkoła została zainicjowana w 1979 roku, a jej opiekunem naukowym został Profesor Wincenty Okoń, później tę funkcję w latach 1986–1993 pełnił Heliodor Muszyński. W historii tej inicjatywy znaczącą datą jest rok 1994, kiedy odbywała się VIII Letnia Szkoła, a jej kierownikiem naukowym została Profesor Maria Dudzikowa, która pełni tę funkcję do dziś. Sprawowanie funkcji kierowniczej może odbywać się w różny sposób, dlatego w tym miejscu byłoby to zupełnie niewystarczające, wymienić stanowisko, podać daty, nie odkrywając choćby w niewielkim stopniu tego specyficznego klimatu, który Szkoła zawdzięcza swojemu Opiekunowi/Kierownikowi. Uczestnicy Szkoły doskonale to rozumieją. Profesor Maria Dudzikowa tworzy koncepcję każdej Szkoły, konstruuje jej program zapraszając Mistrzów, najlepszych znawców danego tematu oraz troszczy się o pielęgnowanie wyjątkowej atmosfery sprzyjającej temu, co współcześnie najwartościowsze, uczeniu się każdej osoby oraz wzajemnemu uczeniu się. Pani Profesor szczególnie zależy na tym, by Szkoła nie była spotkaniem, „dla” młodych, ale, jak mówi, organizowanym „współ zespół” z młodymi pedagogami. Młodzi są autorami różnych inicjatyw, partnerami do konsultowania wielu kwestii, otrzymują zadania, do realizacji których muszą natychmiast uruchomić swój potencjał, dowiadują się o sobie zarówno tego, czego jeszcze nie potrafią i co muszą rozwijać, ale także tego, co robią bardzo dobrze. W ten sposób rosną ich kompetencje i poczucie własnej wartości. Oczywiście, możliwy jest też inny wariant – że nie dowiedzą się o sobie niczego nowego. Jeśli nie chcą korzystać z różnych możliwości, nie są do tego zmuszani, i to również należy do specyfiki Szkoły. Jest to formuła bardzo otwarta, w której każdy wybiera swój poziom zaangażowania.

W historii Szkoły znajdujemy kilka bardzo istotnych dat związanych z powołaniem inicjatyw, które do teraz istnieją i za sprawą zespołowego namysłu, cią-

¹ Źródłem danych o Forum Młodych Pedagogów były sprawozdania z Letnich Szkół Młodych Pedagogów zamieszczane w „Roczniku Pedagogicznym” oraz publikacja: *O budowaniu kapitału ludzkiego i społecznego w środowisku naukowym. 25-lecie Letniej Szkoły Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN*, E. Bochno, A. Korzeniecka-Bondar (red.), Wyd. UMCS, Lublin 2011.

gle wzbogacają formy swoich działań. Taką inicjatywą było powołanie Forum Młodych Pedagogów. Autentyczne zainteresowanie Profesor Marii Dudzikowej sytuacją młodych, ich powodzeniem, chęć ułatwienia im trudnej drogi rozwoju zaowocowało w 1994 roku w czasie trwania VIII LSMP w Obrzycku taką ideą. Motywem powołania Forum było stworzenie warunków sprzyjających autentycznej integracji środowiska pedagogów i zacieśniania więzi międzypokoleniowej. Pani Profesor zawsze przywiązywała do tego szczególne znaczenie. W realizację tego pomysłu bardzo mocno zaangażowany był również Profesor Tadeusz Lewowicki, który współtworzył Letnie Szkoły, służąc pomocą w kwestiach organizacji i merytorycznej koncepcji. Pan Profesor doskonale rozumiał konieczność wspierania młodych pedagogów poprzez stwarzanie im okazji do naukowych inspiracji. W latach 1993-2007 uczestniczył prawie we wszystkich Szkołach, otwarty na dyskusje, pytania i dylematy młodych, realizując w najpełniejszy sposób ideę Szkoły, dając im swój czas i uwagę. Powołanie Forum wychodziło naprzeciw potrzebom młodej kadry, które zostały zauważone, a działania podjęte. Jego celem było stworzenie banku danych, do których młodzi mieliby łatwy dostęp oraz wymiana informacji pomiędzy ośrodkami akademickimi, co jest niezbędne do prowadzenia badań naukowych.

Profesor Roman Leppert, który w 1995 roku był Sekretarzem Szkoły, tak wspomina ten czas, kiedy powstawało Forum:

Gdy przypominam sobie wrześnie dni 1995 roku spędzone w Zaciszu² to powraca jeszcze jedno wspomnienie: długo w noc trwająca rozmowa Prof. M. Dudzikowej z R. Wawrzyniak-Beszterdą i ze mną na temat tego czym ma być Forum Młodych Pedagogów, jakie zadania ma realizować osoba pełniącą funkcję prezydenta tego gremium (to wówczas narodził się pomysł, aby osobę kierującą pracami Forum nazywać prezydentem, być może dlatego, że trwała wówczas kampania prezydencka w Polsce, co znalazło odzwierciedlenie także w kulturalnych dyskusjach prowadzonych przez uczestników Szkoły). Pamiętam, że bardzo się wówczas różniliśmy zdaniem w tej kwestii. Tryskająca energią MD proponowała, aby Forum stanowiło gremium młodych badaczy spotykających się przez cały rok, wymieniających się pomysłami, dyskutujących o ważnych lekturach, informujących się wzajemnie o organizowanych konferencjach. Renata i ja byliśmy sceptyczni wobec tego pomysłu, oponowaliśmy twierdząc, że to się nie uda. Po raz kolejny potwierdziło się, że to nie wiek jest kryterium decydującym o pomysłowości, że to niekoniecznie młodzi są pełni wiary i optymizmu... Gdy dzisiaj myślę o tamtej rozmowie to dochodzę do wniosku, że właśnie wówczas kiełkowała idea Międzyszkolnika, w 1995 r. (z przyczyn technicznych) niemożliwa do zrealizowania³.

² Wrzesień 1995 roku: IX Letnia Szkoła Młodych Pedagogów „Twórczość – Osoba – Proces – Dzieło”, Zacisze koło Bydgoszczy.

³ E. Bochno, *Jak to jest być Sekretarzem LSMP?*, [w:] *O budowaniu kapitału ludzkiego...*, s. 77.

Działanie w sztafecie...

Forum tworzą wszystkie osoby, które chociaż raz uczestniczyły w zajęciach Letniej Szkoły. Skład grupy zmienia się w każdym roku, z tendencją rosnącą. Do stałych uczestników, po każdej Szkole, dołączają nowi członkowie, tworząc coraz większą sieć wzajemnych powiązań. Na czele Forum stoi Prezydent, który jest wybierany na jeden rok i pełni jednocześnie funkcję Sekretarza Szkoły. Rozpoczyna on pracę od nominacji w czasie aktualnie trwającej Szkoły i przejęcia od organizatorów symbolicznej pałeczki, a kończy za rok, gdy kolejna Szkoła, już organizowana pod jego przewodnictwem, otwiera na tydzień swoje drzwi dla młodzieży akademickiej i jej Mistrzów. Przekazuje wtedy pałeczkę kolejnej osobie, a poza uroczystością, dzieli się również swoimi doświadczeniami. W ciągu tego roku nabywa ich wiele, często z obszarów dotychczas nieznanymi, jak na przykład rozliczenia finansowe, poszukiwanie bazy noclegowej, negocjowanie warunków, pozyskiwanie sponsorów. Współpracuje z wieloma osobami i odejmuje różnorodne decyzje rozwijając w ten sposób sprawność organizacyjną.

Funkcję Sekretarza Szkoły/Prezydenta Forum Młodych Pedagogów w latach 1994-2013 pełniły następujące osoby: Renata Wawrzyniak (UAM Poznań), Roman Leppert (WSP Bydgoszcz), Stanisław Kowal (WSP Kraków), Małgorzata Cackowska (UMK Toruń), Katarzyna Białobrzeska (WSP Olsztyn), Magdalena Błędowska (Uniwersytet Łódzki), Tomasz Bajkowski razem z Krzysztofem Sawickim (Uniwersytet w Białymstoku), Justyna Dobrołowicz i Monika Kardaczyńska (Akademia Świętokrzyska w Kielcach), Mariola Gańko-Karwowska (Uniwersytet Szczeciński), Zofia Szarota (Akademia Pedagogiczna w Krakowie), Mirosława Nyczaj-Drag (Uniwersytet Zielonogórski), Anna Weissbrot-Koziarska (Uniwersytet Opolski), Julita Błasiak (WSP ZNP Warszawa), Renata Wawrzyniak-Beszterda (UAM Poznań), Renata Borzyszkowska (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz), Sylwia Jaskuła (Wyższa Szkoła Pedagogiki Resocjalizacyjnej PEDAGOGIUM, Warszawa), Anna Gajdzica (Uniwersytet Śląski), Bartosz Dąbrowski (UMCS Lublin)⁴, Alicja Korzeniecka-Bondar (Uniwersytet w Białymstoku), Magdalena Czubach-Koch i Piotr Mikiewicz (Dolnośląska Szkoła Wyższa)⁵.

W swoich relacjach zamieszczonych w książce wydanej z okazji 25-lecia LSMP⁶ Prezydenci podkreślali, że ta rola jest wyjątkowa, przekracza typowe

⁴ E. Bochno, I. Bochno, *Jak to się zaczęło? Jak było? Trochę historii Letnich Szkół Młodych Pedagogów*, [w:] *O budowaniu kapitału ludzkiego...*, s. 138-140.

⁵ K. Szorc, *XXVII Letnia Szkoła Młodych Pedagogów: Między sferą publiczną a sferą prywatną*, Wrocław – Wojanów, 23-28.09.2013, w niniejszym numerze.

⁶ E. Bochno, *Jak to jest być Sekretarzem...*, s. 73.

zadanie organizacyjne. Polega na działaniu w sztafecie⁷, bazą jest to, co wypracowali poprzednicy, jest specjalna czujność, by podtrzymywać wypracowaną tradycję i to bardzo dużo ułatwia, a dodatkowo skupienie na tym, aby „swoją drogą” rozegrać jak najlepiej, tworząc doskonałe warunki do współpracy i uczenia się. Jak wynika z analizy wspomnień Prezydentów Szkół, jest to dla tych osób wyróżnienie, ale i wielka odpowiedzialność. Trud ciężkiej pracy przeplata się z satysfakcją, gdy coś się udaje, niepokój występuje razem z radością, ale efekt końcowy – poczucie, że osiągnięto się cel oraz owoce tej rocznej pracy w postaci nowych umiejętności, nowych lub pogłębionych relacji z innymi ludźmi i wiary w siebie, pozostają na zawsze. Natomiast Pani Profesor docenia Prezydentów wyrazami uznania: „Współpracowałam [...] z kilkunastoma już Prezydencjami i nigdy nie doznałam zawodu”⁸.

Zeszyty Naukowe Forum Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN

Zeszyty Naukowe Forum Młodych Pedagogów wydawane są od 1998 roku, z inicjatywy prof. M. Dudzikowej. Zawierają one teksty młodych pedagogów prezentowane w czasie Szkoły, poddane recenzji Pani Profesor. Zadanie redagowania Zeszytów jest powierzane Sekretarzowi Szkoły (tylko raz ta zasada została złamana), który najczęściej wykonuje tę pracę z całym zespołem organizacyjnym. W ten sposób, dzięki Zeszytom, osoby zaangażowane w prace redakcyjne mają szansę zdobyć nowe umiejętności, a także wykorzystać warsztat pisarski nabywany w czasie Szkoły, a autorzy tekstów – młodzi wkraczający na drogę rozwoju naukowego, zyskują szansę opublikowania swojego wytworu. Często są to pierwsze próby publikacji, dlatego wcześniej, w czasie trwania Szkoły, młodzi autorzy mają możliwość otrzymania wielu cennych wskazówek, w jaki sposób przygotować tekst, aby spełniał on wymogi artykułu naukowego i mógł otrzymać pozytywną recenzję. Uczestnicy Szkoły są wdrażani od pierwszego pobytu, do sztuki pisarstwa naukowego. Uczą się, że tekst musi mieć tezę, podejmować jakiś ważny problem, mieć jasną strukturę i poprawny styl. Dotychczas ukazało się 17 numerów „Zeszytów Naukowych”, których tematyka jest związana z problematyką Szkoły, która w danym roku odbywała się.

⁷ Ibidem, s. 78.

⁸ P. Zamojski, *Wspólnota uczących się. O Letniej Szkole Młodych Pedagogów rozmawiają Profesor Maria Dudzikowa oraz Profesor Tadeusz Lewowicki*, [w:] *O budowaniu kapitału ludzkiego...*, s. 39.

Promowanie najzdolniejszych – Forum Młodych Pedagogów na łamach „Rocznika Pedagogicznego”

Miejscem, gdzie Forum Młodych Pedagogów zaznacza swoją obecność od wielu lat i gdzie głos młodych pedagogów jest uprawniony, jest stała rubryka w „Roczniku Pedagogicznym”. Z inicjatywy prof. Marii Dudzikowej, redaktora naczelnego pisma, publikowane są tam artykuły, których autorzy referując problem w czasie Szkoły zdobyli nagrodę audytorium w kategorii „najlepsze wystąpienie wśród magistrów i doktorów”. Zarówno nagroda publiczności, jak i możliwość publikacji w prestiżowym czasopiśmie, jest dla młodych autorów wielkim wyróżnieniem. Zestawienie artykułów opublikowanych przez młodych na łamach Roczników Pedagogicznych do roku 2010 znajduje się w pracy zbiorowej pod redakcją E. Bochno i A. Korzenieckiej-Bondar, O BUDOWANIU KAPITAŁU..., w artykule autorstwa E. Bochno, I. Bochno, JAK TO SIĘ ZACZĘŁO? JAK BYŁO? TROCHĘ HISTORII LETNICH SZKÓŁ MŁODYCH PEDAGOGÓW.

Międzyszkolnik – gazeta internetowa Forum

Forum Młodych Pedagogów ma własną ogólnopolską gazetę internetową – elektroniczny Międzyszkolnik. Inicjatywa strony internetowej Forum Młodych Pedagogów pojawiła się w 2000 roku, zainicjowana przez sekretarzy XIV LSMP, Tomasza Bajkowskiego i Krzysztofa Sawickiego. Od XIX LSMP działa Międzyszkolnik, prowadzony przez Przemysława P. Grzybowskiego⁹ i stanowi, bardzo ważny dla całego Forum, szeroki kanał przekazu informacji. Za jego pośrednictwem otrzymujemy informacje o organizowanych konferencjach, interesujących inicjatywach, naukowych awansach członków Forum, lekturach wartych przeczytania. Koordynator Międzyszkolnika pamięta również o wszystkich ważnych świątach i za pomocą poczty elektronicznej dzieli się z nami radością, a jego poczucie humoru jest zawsze niezwykle krzepiące i bardzo nam potrzebne. Dzięki wielkiemu zaangażowaniu Przemka, są to chwile, które przypominają o wspólnocie zarówno wtedy, gdy uprzyjemniają nasz czas, są miłym akcentem w zabieganej codzienności, jak i wtedy, gdy otrzymujemy wsparcie, a podstawową jego formą jest wymiana informacji. Zdarzają się również trudne sytuacje, kiedy wsparcie jakiejś osobie musi być udzielone wręcz natychmiastowo, wtedy baza adresów mailowych umożliwia tę szybką reakcję. Na liście wysyłkowej znajduje się około

⁹ P. P. Grzybowski, *Między Szkołami, czyli kilka słów o elektronicznym „Międzyszkolniku”*, [w:] *O budowaniu kapitału ludzkiego...*, s. 123.

300 adresów, a po każdej Letniej Szkole dołączają nowe osoby, które są zainteresowane podtrzymaniem więzi z tym gronem.

Czasopismo Forum Młodych Pedagogów „Parezja”

Forum ma swoją XX-letnią historię, a kolejnym jej punktem i kolejnym etapem rozwoju jest powołanie czasopisma „Parezja”. Inicjatywa utworzenia czasopisma, pojawiła się w czasie organizacji XXVI Letniej Szkoły w Supraślu, w 2012 roku. Jej gospodarzem był Wydział Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku, a Sekretarzem Szkoły i jednocześnie Prezydentem Forum Młodych Pedagogów Alicja Korzeniecka-Bondar, zarazem współautorka tej inicjatywy. Pomysł ten wyrasta z idei Szkoły, ujmowania problemów w sposób polemiczny, interdyscyplinarny. Ponadto, uczestnicy Szkoły są stale zachęceni do odważnego zabierania głosu, zarówno gdy prezentują podjętą przez siebie kwestię, jak i wtedy, gdy chcą podjąć polemikę z innym autorem w ważnych sprawach. Tworzenie czasopisma jest nową kartą w historii Forum i próbą wejścia młodych pedagogów w sferę publiczną.

Podsumowanie

W historii Forum, przedstawionej w zarysie, odnajdujemy podobieństwo do uczącej się wspólnoty¹⁰. Widoczny jest ciągły proces uczenia się pojedynczych osób, ale też rozwoju Forum jako grupy. Proces rozwoju następuje w wyniku podejmowania różnorodnych zadań i rozwiązywania pojawiających się problemów. Możemy za Michaeliem Fullanem stwierdzić: „Problemy są naszymi przyjaciółmi”¹¹. Obawiamy się problemów, ale jest też akceptacja ich istnienia i wiara, że uda się je pokonać, a ta odwaga w myśleniu o nich, wywodzi się z możliwości uczestnictwa w warunkach synergetycznego współdziałania oraz posiadania wspólnej wizji przyszłości. Gdyby zapytać, co łączy tę grupę osób, dlaczego chcą one do niej przynależeć, to na pewno każdy wskazałby różnorodne, indywidualne korzyści, ale sądzę, że dałyby się one podsumować jako chęć kontaktu z osobami o „mentalności dostatku”¹². We współczesnym świecie rywalizacji między jednostkami, którą dyktuje rynek i skłania do myślenia, jak za wszelką cenę gromadzić sukcesy na indywidualnym koncie, w imię zapewnienia sobie lepszej pozycji wśród innych, bez

¹⁰ P. M. Senge, *Piąta dyscyplina. Teoria i praktyka organizacji uczących się*, przekł. H. Korolewska-Mróż, Wyd. V, Oficyna Ekonomiczna, Wolters Kluwer, Kraków 2006.

¹¹ M. Fullan, za: E. Potulicka, *Paradygmat zmiany edukacyjnej Michaela Fullana*, [w:] *Szkice z teorii i praktyki zmiany oświatowej*, E. Potulicka (red.), Eruditus, Poznań 2001, s. 13.

¹² R. S. Covey, *7 nawyków skutecznego działania*, przekł. I. Majewska-Opiełka, Rebis, Poznań 2003, s. 226-228.

trudu spotkamy osoby, które cechuje „mentalność niedoboru”. Zakładają one, że w relacjach społecznych dominuje paradygmat wygrana – przegrana, ktoś wygrywa, a ktoś przegrywa. Gdy widzą sukces innych, czują się tak, jakby właśnie coś im odebrano, jakby przegrali coś. Nie potrafią podejmować działań zespołowych, dzielić się informacjami, a wyrażenie komuś uznania przychodzi im z trudem. Osoby z „mentalnością dostatku” doceniają możliwości rozwoju, jakie wynikają z relacji z innymi ludźmi, z podejmowania z nimi dialogu i wspólnej pracy. Chętnie dzielą się posiadaną wiedzą i są otwarte na poglądy innych osób. Forum Młodych Pedagogów jest grupą, która dba o to, aby wśród jej członków obecna była mentalność dostatku. Dzięki temu uczestnicy Forum podejmują działania zespołowe korzystając wzajemnie z zasobów (czasu, kompetencji, informacji) oraz pomnażają kapitał ludzki i społeczny. Jak pokazuje zarysowana historia, jest to dobry przykład, jak można działać we współczesnym świecie dynamicznych zmian, bez konieczności bezwzględnej rywalizacji jedynie o indywidualny sukces.

BIBLIOGRAFIA

- O budowaniu kapitału ludzkiego i społecznego w środowisku naukowym. 25-lecie Letniej Szkoły Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN*, E. Bochno, A. Korzeniecka-Bondar (red.), Wyd. UMCS, Lublin 2011.
- Bochno E., *Jak to jest być Sekretarzem LSMP?*, [w:] *O budowaniu kapitału ludzkiego i społecznego w środowisku naukowym. 25-lecie Letniej Szkoły Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN*, E. Bochno, A. Korzeniecka-Bondar (red.), Wyd. UMCS, Lublin 2011.
- Bochno E., Bochno I., *Jak to się zaczęło? Jak było? Trochę historii Letnich Szkół Młodych Pedagogów*, [w:] *O budowaniu kapitału ludzkiego i społecznego w środowisku naukowym. 25-lecie Letniej Szkoły Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN*, E. Bochno, A. Korzeniecka-Bondar (red.), Wyd. UMCS, Lublin 2011.
- Covey R. S., *7 nawyków skutecznego działania*, przekł. I. Majewska-Opiełka, Rebis, Poznań 2003.
- Fullan M., *Change Forces*, za: E. Potulicka, *Paradygmat zmiany edukacyjnej Michaela Fullana*, [w:] *Szkice z teorii i praktyki zmiany oświatowej*, E. Potulicka (red.), Eruditus, Poznań 2001.
- Grzybowski P. P., *Między Szkołami, czyli kilka słów o elektronicznym „Międzyszkolniku”*, [w:] *O budowaniu kapitału ludzkiego i społecznego w środowisku naukowym. 25-lecie Letniej Szkoły Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN*, E. Bochno, A. Korzeniecka-Bondar (red.), Wyd. UMCS, Lublin 2011.
- Senge P. M., *Piąta dyscyplina. Teoria i praktyka organizacji uczących się*, wyd. V, przekł. H. Korołewska-Mróż, Kraków, Oficyna Ekonomiczna, Wolters Kluwer, Kraków 2006.
- Sprawozdania z Letnich Szkół Młodych Pedagogów zamieszczane w „Roczniku Pedagogicznym”.
- Szorc K., *XXVII Letnia Szkoła Młodych Pedagogów: Między sferą publiczną a sferą prywatną*, Wrocław – Wojanów, 23 – 28.09.2013, w niniejszym numerze.
- Zamojski P., *Wspólnota uczących się. O Letniej Szkole Młodych Pedagogów rozmawiają Profesor Maria Dudzikowa oraz Profesor Tadeusz Lewowicki*, [w:] *O budowaniu kapitału ludz-*

kiego i społecznego w środowisku naukowym. 25-lecie Letniej Szkoły Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN, E. Bochno, A. Korzeniecka-Bondar (red.), Wyd. UMCS, Lublin 2011.

20th anniversary of the Forum of Young Pedagogues at the Committee of Pedagogical Sciences of the Polish Academy of Sciences

SUMMARY

The purpose of this article is to outline the 20-year history of the Forum of Young Pedagogues at the Committee of Pedagogical Sciences of the Polish Academy of Sciences. The Forum is a specific community of people, whose formation and activities are included in the history of the Summer School for Young Pedagogues. The history of the Forum consists of a multi-dimensional activities presented in the text. It is the story about learning how to cooperate and build a group that is still open to new members, changes its composition, but invariably through the developed teamwork norms and rules, fulfils the important needs of young pedagogues.

KEYWORDS: the Summer School for Young Pedagogues, Forum of Young Pedagogues, a learning community.